

Content Analysis of English High School Textbooks Based on Shannon Entropy Method

Khadijeh Ahmadi¹, Shahram Ranjdoust^{1*}, Mohammad Azimi²

¹ Department of Curriculum Planning, Islamic Azad University, Marand, Iran

² Department of Educational Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran

*Corresponding author: Shahram Ranjdoust, Department of Curriculum Planning, Islamic Azad University, Marand, Iran. Email z. dr.ranjdoust@yahoo.com

Article Info

Keywords: English Language Education Curriculum, Content Analysis, English Language Books, First High School, Shannon Entropy

Abstract

Introduction: English language teaching curriculum is very important in effective teaching and learning of students. In order to pay attention to the importance of teaching English as one of the most important communication tools, it is necessary to develop a curriculum that can accommodate all the necessary English language teaching needs. Therefore, the purpose of this study was to analyze the content of the first high school English language curriculum textbooks by Shannon Entropy method.

Methods: The research method is content analysis by "Shannon entropy" method that presents data processing in the context of content analysis with a new, quantitative and qualitative look. Entropy in information theory is an indicator for measuring uncertainty, which is represented by a probability distribution. The content of the layout was responsive (first-language English textbooks) and seven major components and 45 sub-components of English language teaching.

Results: Shannon entropy content analysis results showed that the study of English language books in the first course of high school, the component of English learning strategies with the 1391 cases was the most frequent, and the least amount related to the challenges of learning English with zero cases.

Conclusion: In the content of official textbooks, some of the components of English language education are less or less attentive, while the design, implementation and administration of English language education programs in the field of education are of particular importance.

Copyright © 2022, Education Strategies in Medical Sciences (ESMS). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

تحلیل محتوای کتب برنامه درسی زبان انگلیسی دوره متوسطه اول بر اساس روش آنتروپی شانون

خدیدجه احمدی^۱، شهرام رنجدوست^{۲*}، محمد عظیمی^۳

^۱گروه برنامه ریزی درسی، دانشگاه آزاد اسلامی، مرند، ایران

^۲گروه علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

*نویسنده مسئول: شهرام رنجدوست، گروه برنامه ریزی درسی، واحد مرند، دانشگاه آزاد اسلامی، مرند، ایران ایمیل: Dr.Ranjdoust@gmail.com

چکیده

مقدمه: برنامه درسی آموزش زبان انگلیسی در آموزش و یادگیری موثر دانش آموزان اهمیت بسیاری دارد. برای توجه به اهمیت آموزش زبان انگلیسی به عنوان یکی از مهم ترین ابزارهای ارتباطی لازم است یک برنامه درسی که بتواند کلیه نیازهای ضروری آموزش زبان انگلیسی را در خود جای دهد بایستی تدوین شود. لذا هدف از پژوهش حاضر تحلیل محتوای کتب برنامه درسی زبان انگلیسی دوره متوسطه اول بر اساس روش آنتروپی شانون است.

روش ها: روش تحقیق، تحلیل محتوا "آنتروپی شانون" می باشد که پردازش داده ها را در بحث تحلیل محتوا با نگاه جدید و به صورت کمی و کیفی مطرح می کند. آنتروپی در تئوری اطلاعات، شاخصی است برای اندازه گیری عدم اطمینان که به وسیله، یک توزیع احتمال بیان می شود. محتوای طرح از نظر پاسخگو (کتب زبان انگلیسی متوسطه اول) و هفت مولفه اصلی و ۴۵ مولفه فرعی آموزش زبان انگلیسی مورد بررسی قرار گرفت.

نتایج: نتایج تحلیل محتوای آنتروپی شانون نشان داد که بررسی کتابهای زبان انگلیسی دوره اول متوسطه، مولفه مربوط به راهکارهای یادگیری انگلیسی با ۱۳۹۱ مورد بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده، و کمترین مقدار مربوط به چالش ها و آسیب های یادگیری زبان انگلیسی با صفر فراوانی است.

نتیجه گیری: در محتوای کتاب های درسی رسمی به برخی مولفه های آموزش زبان انگلیسی کمتر و یا اصلا توجهی نشده است، در حالی که طراحی، اجرا و اداره برنامه های آموزش زبان انگلیسی در عرصه تعلیم و تربیت از اولویت خاصی برخوردار است.

واژگان کلیدی: برنامه درسی آموزش زبان انگلیسی، تحلیل محتوا، کتب زبان انگلیسی، دوره اول متوسطه، آنتروپی شانون

مقدمه

کیفیت برنامه های درسی آموزش زبان انگلیسی در مدارس را می توان یکی از مهمترین نیازهای ضروری در حوزه تعلیم و تربیت دانست. اهمیت آموزش زبان انگلیسی به عنوان وسیله ی اصلی ارتباطی در عصر ارتباطات بر کسی پوشیده نیست. زبان انگلیسی به عنوان زبانی که بیشتر برای ارتباطات بین المللی و بین فرهنگی (International and Intercultural) استفاده می شود [۱]. در طول چند دهه گذشته ، زبان انگلیسی به زبان جهانی تبدیل شده است در حال حاضر حدود ۴۷۰ میلیون نفر در سراسر جهان زبان انگلیسی صحبت میکنند و این تعداد در حال رشد است [۲]. به گفته مدیر مارک رابینسون (Mark Robinson Director) و امتحانات شورای بریتانیا تا سال ۲۰۲۰ دو میلیارد نفر از زبان انگلیسی استفاده خواهند کرد [۳]. زبان انگلیسی به عنوان یک زبان خارجی در حال حاضر به جای اینکه یک برتری باشد، یک وسیله مناسب ارتباطی است. به عنوان یک زبان جهانی، زبان انگلیسی خیلی سریع گسترش پیدا می کند و در هر جای جهان به عنوان یک زبان رسمی، زبان دوم یا یک زبان خارجی، هم مطالعه و هم استفاده می شود [۴]. یکی از فاکتورهای اجتماعی جهانی شدن، آشنایی با زبان انگلیسی به عنوان زبان بین المللی است [۵]. با پیشرفت علم و تکنولوژی و افزایش تعاملات بین ملت ها، نیاز به یادگیری زبان های خارجی نیز در حال افزایش است [۶]. تغییرات چشمگیر در دنیای واقعی و در تدریس زبان در چند دهه گذشته رخ داده است [۷]. جهانی شدن (Globalization) زبان انگلیسی را از گویشوران بومی و فرهنگشان جدا کرده است [۸]. مرور تاریخچه آموزش و یادگیری زبان دوم گویای آن است که کتاب های آموزشی هسته هر برنامه آموزشی است [۹]. از مهم ترین و ضروری ترین نیازهای هر نظام آموزشی، برنامه ریزی، تدوین، بررسی، تغییر و به روز رسانی کتاب های درسی است. بنابراین، ارزیابی کتاب های درسی برای ارتقا و ترسیم ویژگی های کتاب های آینده امری ضروری است [۱۰]. آموزش زبان انگلیسی از دیرباز مورد توجه متخصصین تعلیم و تربیت در ایران بوده است. با وجود آن که سالانه میلیاردها ریال هزینه صرف تعلیم و تربیت معلمان و مدرسان و تهیه و تالیف کتاب های درسی زبان انگلیسی در مدارس و دانشگاه ها می شود، نتایج حاصله

آنچنان رضایت بخش نیست [۱۱]. عدم هماهنگی بین نظریات مرتبط و اجرای آنها در کار آموزش زبان انگلیسی توسط دبیران به خاطر عوامل تاثیرگذار بیرونی می تواند ناشی از فاصله و عدم ارتباط بین دانشگاه و مدرسه و دولتمردان و سیاست گذاران باشد [۱۲]. آموزش زبان انگلیسی به عنوان یک زبان خارجی، به ویژه در مدارس دولتی، به مسائل متفاوت و چالش هایی برای معلمان زیادی اشاره دارد [۱۳]. بررسی شرایط کنونی جامعه ایران بیانگر آن است که با وجود روند رو به گسترش آموزش زبان انگلیسی، شاهد تدوین برنامه ای جامع در خصوص چگونگی مواجهه با این روند نیستیم [۱۴]. آموزش زبان انگلیسی به عنوان یک زبان خارجی یک کار بحث برانگیز در کشور ایران است [۱۵]. مسلماً یکی از مهمترین اهداف آموزشی و یکی از اساسی ترین چالش های فرا روی وزارت آموزش و پرورش در ایران، آموزش زبان انگلیسی به نحو شایسته است [۱۶]. پیشرفت روزافزون فناوری در جهان، منجر به این شده است که روش های سنتی آموزش زبان دیگر پاسخگوی نیازهای دانش آموزان نباشند [۱۷]. از محتوای کتاب های درسی زبان انگلیسی دانش آموزان دوره متوسطه ایرادهای بسیاری گرفته شده است [۱۸]. مطالعه سلیمی روی معلمان زبان انگلیسی مقطع متوسطه در تهران نشان داد که معلمان، مدیران آموزشی و محققان همواره در مورد کفایت و کارایی نظام های نمره دهی مختلف تردید داشته اند [۱۹]. بررسی های انجام شده نشان می دهد که ارزشیابی های درس زبان انگلیسی دوره متوسطه، ارزشیابیهای مطلوبی نیستند [۲۰]. در سالهای اخیر اکثر صاحب نظران حوزه آموزش و پرورش، با بیان اینکه برنامه های درسی و آموزشی متناسب با نیازها و زندگی دانش آموزان تهیه و تنظیم نشده اند، نظام آموزش و پرورش را به شدت مورد انتقاد قرار داده اند [۲۱]. هدفهای آموزشی یکی از عناصر مهم در طراحی و تدوین برنامه های درسی است که مشخص ساختن آن به طراحی عناصر دیگر برنامه درسی کمک خواهد کرد. تردیدی نیست که یکی از دلایل نتیجه بخش نبودن آموزش زبان انگلیسی در مدارس کشور، روشن نبودن هدف آموزش آن است [۲۲]. در هدفهای کتاب درسی ایران بیشتر بر مهارتهای فرعی زبان (مانند یادگیری لغات، نکات دستوری، تلفظ کلمات، درک مطلب و ...) تاکید شده است. در وضع مطلوب ایران و در برنامه درس ملی تنها بر قابلیت زبانی (بویژه خواندن و نوشتن)

تاکید شده و اشاره گذرانی نیز به قابلیت ارتباطی شده است [۲۳]. تردیدی وجود ندارد که تأکید بر اهداف ساختاری و تهی کردن آموزش از توجه به اهداف ارتباطی، به تلف شدن وقت، انرژی و امکانات مادی جامعه می انجامد [۲۴]. عنصر محتوا یکی از عناصر اساسی در طراحی برنامه درسی است که براساس تعریف کلاین (Klein) عبارت است از: آن دسته از حقایق، ایده ها، مفاهیم، فرایندها، تعمیم ها، نگرشها، باورها، و مهارتهایی که فراگیران در حین تجربه یک برنامه درسی، با آنها تعامل پیدا می کنند [۲۵]. رویکرد غیر ارتباطی بر محتوای کلی کتابهای زبان انگلیسی دوره متوسطه اول حاکم است و محتوا، مفاهیم و مضامین واقعی و مهارتهای اصلی زبان را پوشش نداده است [۲۶]. در برنامه درسی جدید آموزش زبان انگلیسی برای نخستین بار با تغییر رویکرد سنتی (Traditional Approach) به رویکرد ارتباطی فعال (Active Communicative Approach) و خود باورانه (Self – Esteem)، اهداف آموزش زبان نیز تغییر کرده و تولید مواد آموزشی برای کلیه پایه های متوسطه اول بر این اساس برنامه ریزی شده است. یکی از مهم ترین چالش های پیش رو، تغییر در سنت های آموزشی موجود است که با پیش فرضهای رویکرد ارتباطی همخوانی ندارد. چالش دیگر محدودیت های به کار گیری رویکرد ارتباطی در سطح کلاس درس است. چالش دیگری که در استفاده از رویکرد ارتباطی گزارش شده، امتحان محور (Axial Test) در برنامه درسی است که باعث می شود آموزش ها تحت تاثیر امتحانات ورودی دانشگاه ها که عمدتاً به جنبه ارتباطی زبان مربوط نمی شوند، قرار گیرند [۲۷]. نتایج مطالعات انجام شده بر روی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان کشورهای اروپائی در درس زبان انگلیسی نشان می دهد که کشورهای اسکاندیناوی (نروژ، فنلاند، سوئد، دانمارک) بیشترین موفقیت را در این زمینه کسب کرده اند و این پیشرفت همچنان ادامه دارد [۲۸]. بررسی تطبیقی برنامه درسی در زبان انگلیسی در آموزش رسمی سه کشور ژاپن، پاکستان و ایران نشان داد که کتاب درسی مورد مطالعه ایران نسبت به دو کتاب درسی ژاپن و پاکستان از اهداف رویکرد ارتباطی دور می باشد [۲۹]. تحقیقات نشان می دهد که آموزش رسمی مدارس نمی تواند پاسخگوی انتظار دانش آموزان از یادگیری زبان به عنوان یک ابزار ارتباطی باشد [۳۰]. چنین به نظر می رسد که وزارت

آموزش و پرورش ایران تمهیدی جدی در خصوص نیازهای ارتباطی دانش آموزان نداشته است [۳۱].

در این راستا، این تحقیق قصد دارد کتب برنامه درسی زبان انگلیسی دوره اول متوسطه را بر اساس روش آنتروپی شانون مورد بررسی قرار دهد.

روش ها

هدف این پژوهش توصیف و بیان وضعیت کتابهای درسی زبان انگلیسی دوره متوسطه است. جامعه آماری این پژوهش کتاب های درسی زبان انگلیسی دوره متوسطه اول در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۸ است که توسط دفتر برنامه ریزی و تألیف کتابهای درسی، تألیف و چاپ شده است. با توجه به ماهیت موضوع پژوهش و به دلیل محدودیت جامعه آماری، کل جامعه آماری به عنوان نمونه، در نظر گرفته شده است. جهت گرد آوری داده ها چک لیست تحلیل محتوا مورد استفاده قرار گرفت و روایی آن توسط متخصصان این حوزه تأیید شد. در این تحقیق از روش تحلیل محتوا استفاده شده است. واحد تحلیل صفحات (متون، پرسش ها، تمرین ها و تصاویر) بود. برای تحلیل محتوا مراحل مختلف طی شد. کانون توجه این پژوهش بر مرحله سوم تحلیل محتوا یعنی پردازش داده های جمع آوری شده از پیام می باشد. یعنی پس از رمزگذاری پیام و مقوله بندی آن، اطلاعات به دست آمده تحلیل شدند. در این پژوهش تلاش شده است از روش جدیدی که برگرفته از نظریه سیستم هاست، برای پردازش نتایج استفاده شوند. این روش "آنتروپی شانون" می باشد که پردازش داده ها را در بحث تحلیل محتوا با نگاه جدید و به صورت کمی و کیفی مطرح می کند. بر اساس این روش تحلیل داده ها، در تحلیل محتوا بسیار قوی تر و معتبرتر عمل می کند. آنتروپی در تئوری اطلاعات، شاخصی است برای اندازه گیری عدم اطمینان که به وسیله، یک توزیع احتمال بیان می شود. بر اساس این روش که به مدل جبرانی مشهور است، محتوای طرح از نظر پاسخگو (کتب زبان انگلیسی متوسطه اول) و هفت مولفه اصلی و ۴۵ مولفه فرعی آموزش زبان انگلیسی در سال ۱۳۹۷ مورد بررسی قرار گرفت.

برای تهیه مولفه ها و شاخص های پژوهش از تحقیقات مختلف پیشین در زمینه مولفه ها و شاخص های مورد نظر، آرای متخصصان، کارشناسان زبان انگلیسی، تجارب و تطابق جهانی، اسناد بالا دستی و کتاب استفاده شد. با توجه به اهداف

از فرم تحلیل محتوا، همکاران پژوهش در ارتباط با آموزش زبان انگلیسی، مولفه های آن و واحدهای تحلیل با یکدیگر هماهنگ شدند.

در ابتدا پیام بر حسب مقوله ها به تناسب هر پاسخگو در قالب فراوانی شمارش می شود. در مرحله اول ماتریس فراوانی های جدول فراوانی باید بهنجار شوند که برای این کار از این رابطه استفاده می شود:

$$P_{ij} = \frac{F_{ij}}{\sum_{i=1}^m F_{ij}} \frac{F_{ij}}{\sum_{j=1}^n F_{ij}} \\ (i=1,2,3,\dots,m, j=1,2,\dots,n)$$

F = مولفه فراوانی

n = تعداد مولفه

j = شماره مولفه

P = هنجار شده ماتریس فراوانی

i = شماره پاسخگو

m = تعداد پاسخگو

در مرحله دوم بار اطلاعاتی هر مقوله را محاسبه کرده و در ستون های مربوط قرار می دهیم و برای این منظور از رابطه زیر استفاده می شود:

$$E_j = -k \sum_{i=1}^m 1 [P_{ij} \ln P_{ij}] \sum_{i=1}^m 1 [P_{ij} \ln P_{ij}]$$

$$K = \frac{1}{\ln M} \frac{1}{\ln M} \\ (i=1,2,3,\dots,m, j=1,2,\dots,n)$$

E_j = بار اطلاعاتی

i = شماره پاسخگو

j = شماره مولفه

p = هنجار شده ماتریس فراوانی

m = تعداد پاسخگو

$\ln$ = لگاریتم

n = تعداد مولفه

در مرحله سوم با استفاده از بار اطلاعاتی نشانگرها، ضریب اهمیت هر یک از نشانگرها محاسبه می شود. هر نشانگری که دارای بار اطلاعاتی بیشتری باشد از درجه

اهمیت W_j بیشتری برخوردار است.

$$W_j = \frac{E_j}{\sum_{j=1}^m E_j} \frac{E_j}{\sum_{j=1}^m E_j}$$

W_j = درجه اهمیت

n = تعداد مولفه

E_j = بار اطلاعاتی

j = شماره مولفه

ابتدا مجموعه فراوانی های به دست آمده بر حسب هر مولفه تهیه گردیده و بر اساس مرحله اول روش آنتروپی شانون به صورت داده های بهنجار شده در آمده اند. سپس بر اساس مرحله دوم روش آنتروپی شانون مقدار عدم اطمینان داده های حاصل از جداول مذکور به ترتیب در جداول آورده می شوند و بعد بر اساس مرحله سوم روش آنتروپی شانون ضریب اهمیت اطلاعات به دست می آید تا بدین طریق مشخص شود که به طور کلی بیشترین میزان توجه و اهمیت به کدام مولفه تعلق دارد.

لازم به ذکر است، در محاسبه E_j مقادیر P_{ij} که برابر صفر باشد به دلیل بروز خطا و جواب بی نهایت در محاسبات ریاضی با عدد بسیار کوچک 0.00001 جایگزین شده است. W_j شاخصی است که ضریب اهمیت هر مقوله را در یک پیام، با توجه به شکل پاسخگوها، مشخص می کند. از طرفی با توجه به بردار W ، مقوله های حاصل از پیام را نیز رتبه بندی کرده ایم.

نتایج

یافته های این پژوهش شامل تحلیل کمی و کیفی متون کتب زبان انگلیسی هفتم، هشتم، نهم، بر اساس مولفه های آموزش زبان انگلیسی می باشد.

راهکارهای یادگیری زبان	کاربرد تکنولوژی های نوین	۷	۹	۴۶	۶۲
	تمرین و تکرار مداوم	۱۸	۱۹	۱۸	۵۵
	استفاده از روش های فعال	۴۱	۴۳	۳۰	۱۱۴
	استفاده از روش های گفتاری و شنیداری	۱۴۹	۱۱۱	۱۳۷	۳۹۷
۱۳۹۱	تاکید بر جنبه های ارتباطی زبان	۶۳	۴۲	۳۲	۱۳۷
	آموزش مدرسین	۰	۰	۰	۰
	بررسی نیازهای زبان آموزان	۱۷	۱۸	۱۲	۴۷
	تغییر هدف یادگیری	۰	۰	۰	۰
	توجه به مهارت های اساسی	۱۷۷	۱۴۹	۲۰۱	۵۲۷
	ارزشیابی صحیح	۱۷	۱۸	۱۷	۵۲
چالش ها و آسیب های یادگیری زبان	عدم تدریس کاربردی	۰	۰	۰	۰
	تحریف هویت ملی	۰	۰	۰	۰
	امپریالیسم	۰	۰	۰	۰
	باز تولید فرهنگ بیگانه	۰	۰	۰	۰
۵۲۷	مهارت های شنیدن	۴۷	۴۹	۶۳	۱۵۹
	مهارت های بیان کردن	۱۰۲	۶۳	۷۵	۲۴۰
	مهارت های خواندن	۹	۱۳	۲۷	۴۹
	مهارت های نوشتن	۱۹	۲۴	۳۶	۷۹
روش های تدریس مورد نیاز برای یادگیری زبان	آموزش مستقیم	۴	۳	۳	۱۰
	آموزش خواندن محور	۹	۱۳	۲۷	۴۹
	یادگیری مشارکتی	۴۴	۱۸	۲۶	۸۸
	یادگیری فعالیت محور	۱۸	۱۹	۱۸	۵۵
	یادگیری پژوهش محور	۰	۰	۰	۰
	یادگیری موقعیتی	۸	۷	۶	۲۱
	رویکرد های گفتمانی	۱۶	۱۴	۱۲	۴۲
	جمع کل	۱۲۴۸	۱۱۰۱	۱۱۷۳	۳۵۲۲

(Pi) جدول ۲. داده های بهنجار شده جدول ۱

مؤلفه ها	پایه	خرد شده شاخص	شاخص
چپستی زبان	هفتم	زبان بین المللی	۰
	هشتم	ذاتی و فطری بودن	۰/۳۳۳
	نهم	نمادها و نظام قراردادی	۰/۲۸۶
	هفتم	مجموعه نظام مند	۰/۴۰۵
	هشتم	منحصر به فرد بودن	۰/۳۰۶
	نهم	جهان شمول	۰/۲۸۶
	هفتم	انتقال عقاید	۰
	هشتم	برقراری ارتباط	۰/۳۱۳
	نهم	رشد تفکر و آگاهی	۰/۲۶۳
	هفتم	فعلیت بخشیدن	۰/۴۶۰
چرایی یادگیری زبان	هشتم		۰/۳۴۳
	نهم		۰/۲۷۵
	هفتم		۰/۳۹۱

بیان نیازها	۰/۳۶۲	۰/۳۸۳	۰/۲۵۵
تغییر فرهنگ	.	.	+
افزایش بیداری	۰/۴	۰/۳	۰/۳
تغییر نگرش ها	.	.	+
ساختار ها و پیشینه فرهنگی	۰/۳۱۵	۰/۲۹۳	۰/۳۹۱
مولفه های صوری زبان	۰/۴۰۴	۰/۲۱۳	۰/۳۸۳
فراگیر	۰/۴۴۲	۰/۴۶۰	۰/۰۹۸
معلم	۰/۳۸۹	۰/۴۵۱	۰/۱۵۹
محیط یادگیری	۰/۵	۰/۲۸۳	۰/۲۱۷
برنامه های درسی	.	.	+
کاربرد تکنولوژی های نوین	۰/۱۱۳	۰/۱۴۵	۰/۷۴۲
تمرین و تکرار مداوم	۰/۳۲۷	۰/۳۴۵	۰/۳۲۷
استفاده از روش های فعال	۰/۳۶۰	۰/۳۷۷	۰/۲۶۳
استفاده از روش های گفتاری و شنیداری	۰/۳۷۵	۰/۲۸۰	۰/۳۴۵
تاکید بر جنبه های ارتباطی زبان	۰/۴۶۰	۰/۳۰۷	۰/۲۳۴
آموزش مدرسین	.	.	+
بررسی نیازهای زبان آموزان	۰/۳۶۲	۰/۳۸۳	۰/۲۵۵
تغییر هدف یادگیری	.	.	+
توجه به مهارت های اساسی	۰/۳۳۶	۰/۲۸۳	۰/۳۸۱
ارزشیابی صحیح	۰/۳۲۷	۰/۳۴۶	۰/۳۲۷
عدم تدریس کاربردی	.	.	+
تحریف هویت ملی	.	.	+
امپریالیسم	.	.	+
باز تولید فرهنگ بیگانه	.	.	+
مهارت های شنیدن	۰/۲۹۶	۰/۳۰۸	۰/۳۹۶
مهارت های بیان کردن	۰/۴۲۵	۰/۲۶۳	۰/۳۱۳
مهارت های خواندن	۰/۱۸۴	۰/۲۶۵	۰/۵۵۱
مهارت های نوشتن	۰/۲۴۱	۰/۳۰۴	۰/۴۵۶
آموزش مستقیم	۰/۴	۰/۳	۰/۳
آموزش خواندن محور	۰/۱۸۴	۰/۲۶۵	۰/۵۵۱
یادگیری مشارکتی	۰/۵	۰/۲۰۵	۰/۲۹۵
یادگیری فعالیت محور	۰/۳۲۷	۰/۳۴۵	۰/۳۲۷
یادگیری پژوهش محور	.	.	+
یادگیری موقعیتی	۰/۳۸۱	۰/۳۳۳	۰/۲۸۶
رویکرد های گفتمانی	۰/۳۸۱	۰/۳۳۳	۰/۲۸۶

عوامل موثر در یادگیری زبان

راهکارهای یادگیری زبان

چالش ها و آسیب های یادگیری زبان

مهارت های مورد نیاز برای یادگیری زبان

روش های تدریس مورد نیاز برای یادگیری زبان

مولفه های آموزش زبان انگلیسی (Wj) و ضریب اهمیت (Ej)

جدول ۳. مقدار عدم اطمینان در کتب زبان انگلیسی دوره اول متوسطه

مولفه ها

شاخص	خرده شاخص	(Ej) مقدار عدم اطمینان	(Wj) ضریب اهمیت
چستی زبان	زبان بین المللی	۰/۰۰۰۰۲۵۱	۰/۰۰۰۰۰۵۲۹
	ذاتی و فطری بودن	۰/۹۹۴	۰/۲۱
	نمادها و نظام قراردادی	۱/۸۵۳	۰/۳۹۱
	مجموعه نظام مند	۰/۹۰۳	۰/۱۹۰
	منحصر به فرد بودن	۰/۹۹۴	۰/۲۱۰
	جهان شمول	۰	۰
چرایی یادگیری زبان	انتقال عقاید	۰/۹۸۲	۰/۱۶۴
	برقراری ارتباط	۰/۹۶۵	۰/۱۶۱
	رشد تفکر و آگاهی	۰/۹۹۲	۰/۱۶۶
	فعلیت بخشیدن	۰/۸۸۳	۰/۱۴۷
	بیان نیازها	۰/۹۷۰	۰/۱۶۲
	تغییر فرهنگ	۰	۰
عوامل موثر در یادگیری زبان	افزایش بیداری	۱/۱۹۷	۰/۲۰۰
	تغییر نگرش ها	۰	۰
	ساختار ها و پیشینه فرهنگی	۰/۹۹۳	۰/۲۱۲
	مولفه های صوری زبان	۰/۹۶۷	۰/۲۰۶
	فراگیر	۰/۸۶۱	۰/۱۸۴
	معلم	۰/۹۲۶	۰/۱۹۷
راهکارهای یادگیری زبان	محیط یادگیری	۰/۹۴۳	۰/۲۰۱
	برنامه های درسی	۰	۰
	کاربرد تکنولوژی های نوین	۰/۸۲۱	۰/۱۰۳
	تمرین و تکرار مداوم	۱/۰۰۰۰۹	۰/۱۲۶
	استفاده از روش های فعال	۰/۹۸۹	۰/۱۲۴
	استفاده از روش های گفتاری و شنیداری	۰/۹۹۳	۰/۱۲۶
چالش ها و آسیب های یادگیری زبان	تاکید بر جنبه های ارتباطی زبان	۱/۱۶۵	۰/۱۴۷
	آموزش مدرسین	۰	۰
	بررسی نیازهای زبان آموزان	۰/۹۸۶	۰/۱۲۵
	تغییر هدف یادگیری	۰	۰
	توجه به مهارتهای اساسی	۰/۹۹۳	۰/۱۲۵
	ارزشیابی صحیح	۱/۰۰۰۰۹	۰/۱۲۶
مهارتهای مورد نیاز برای یادگیری زبان	عدم تدریس کاربردی	۰	۰
	تحریف هویت ملی	۰	۰
	امپریالیسم	۰	۰
	باز تولید فرهنگ بیگانه	۰	۰
	مهارتهای شنیدن	۰/۹۹۲	۰/۲۵۸
	مهارتهای بیان کردن	۰/۹۸۲	۰/۲۵۶
	مهارتهای خواندن	۰/۹۰۱	۰/۲۳۵
	مهارتهای نوشتن	۰/۹۶۷	۰/۲۵۲

آموزش مستقیم	۰/۹۹۱	۰/۱۷۰
روش های تدریس مورد نیاز برای یادگیری زبان	آموزش خواندن محور	۰/۹۰۲
	یادگیری مشارکتی	۰/۹۳۹
	یادگیری فعالیت محور	۱/۰۰۰۰۹
	یادگیری پژوهش محور	۰
	یادگیری موقعیتی	۰/۹۹۴
	رویکرد های گفتمانی	۰/۹۹۴
		۰/۱۷۱

جدول ۳ نشان می دهد که بیشترین ضریب اهمیت در بین مولفه های آموزش زبان انگلیسی در کتابهای زبان انگلیسی هفتم، هشتم و نهم مربوط به مولفه راهکارهای یادگیری زبان انگلیسی مجموعاً (۰/۱۲۶ + ۰/۱۲۴ + ۰/۱۲۶ + ۰/۱۰۳ + ۰/۱۴۷ + ۰ + ۰/۱۲۵ + ۰/۱۲۶) با مقدار (۱/۰۰۲) و کمترین ضریب اهمیت به چالش ها و آسیب های یادگیری زبان انگلیسی برابر با صفر می باشد.

بحث

با توجه به جدول ۱ تحلیل محتوا از مجموع بررسی کل کتابهای زبان انگلیسی دوره اول متوسطه، مولفه مربوط به راهکارهای یادگیری زبان انگلیسی با ۱۳۹۱ مورد بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده، و کمترین مقدار مربوط به چالش ها و آسیب های یادگیری زبان انگلیسی، بدون فراوانی است. و از مجموع ۳۵۲۲ فراوانی مولفه های آموزش زبان انگلیسی در کتاب های هفتم، هشتم و نهم، ۱۵۰ مورد به چستی زبان، ۷۲۸ مورد به چرایی یادگیری زبان انگلیسی، ۴۶۱ مورد به عوامل موثر در یادگیری زبان انگلیسی، ۱۳۹۱ مربوط به راهکارهای یادگیری زبان انگلیسی، ۰ مورد به چالش ها و آسیب ها یادگیری زبان انگلیسی، ۵۲۷ مورد به مهارتهای مورد نیاز برای یادگیری زبان انگلیسی، ۲۶۵ مورد به روش های تدریس مورد نیاز برای یادگیری زبان انگلیسی اشاره شده است.

با توجه به نتایج تحلیل محتوای متون از مجموع بررسی کل کتب زبان انگلیسی دوره اول متوسطه، (۳۵۲۲) فراوانی که در ۷ مولفه و ۴۵ مولفه فرعی می باشد. یافته های حاصل از فراوانی مولفه ها نشان داده است که مولفه های آموزش زبان انگلیسی از توزیع نرمال برخوردار نیستند، در حالی که امروزه نیاز به تسلط به زبان انگلیسی به عنوان زبان جهانی و هم چنین ابزاری برای دستیابی به اطلاعات علمی جدید در گستره

های مختلف علمی، پژوهشی و فرهنگی کاملاً احساس می شود [۳۲]. نتایج پژوهش های لین [۲۰۰۲]، کلانتری و غلامی [۱۳۹۲]، قربانی ثانی [۲۰۱۵] نشان می دهند از بین عوامل دخیل در یادگیری زبان انگلیسی، محتوای برنامه درسی، استفاده از تکنولوژی آموزشی، تعامل کلاسی، انگیزه معلمان و ... به عنوان عوامل مرتبط با یادگیری ضعیف زبان انگلیسی دانش آموزان از دیدگاه دبیران بوده است. از بین عوامل دخیل در یادگیری زبان انگلیسی، محتوای کتب درسی و عدم استفاده از وسایل کمک آموزشی از اصلی ترین علل نا کارآمدی آموزش و پرورش در آموزش زبان انگلیسی به دانش آموزان می باشد. انتخاب محتوای درسی مناسب عنصر مهم در برنامه ریزی درسی است. از نظر ارزشیابی درس زبان انگلیسی، دبیران و دانش آموزان تابع تصمیمات مسئولین سازمان هستند و هیچ گونه دخالتی در ارزشیابی این درس ندارند که با نتایج این پژوهش همخوانی دارد [۳۳-۳۴-۳۵]. از دیدگاه جهانگردی (۲۰۰۷) محتوای برنامه درسی زبان انگلیسی در ایران در راستای نیازهای دانش آموزان تهیه نشده بلکه با توجه به گوناگونی در رویکردها و روش های تدریس، محتوای برنامه درسی بر اساس رویکرد ساختاری تدوین شده است. از نظر قربانی (۲۰۰۷) محتوای برنامه درسی زبان انگلیسی به طور یکنواخت چهار مهارت زبانی را پوشش نمی دهد. به عنوان مثال در مهارت نوشتن تنها به استفاده از گرامر بسنده می شود و به فعالیتهای واقعی مانند نوشتن یک نامه به دوست، یا نوشتن خاطرات روزانه مواردی اختصاص نشده است [۳۶-۳۷].

نتایج پژوهش های زند مقدم و رحیمی گل خندان [۱۳۹۳] و محمودی و مرادی [۱۳۹۴] در نقد و ارزشیابی کیفی کتاب زبان انگلیسی پایه اول دوره اول متوسطه (هفتم) به این نتیجه رسیدند که کتاب مورد مطالعه به تنهایی ایجاد فرصت برای

فراگیری زبان را ندارد. اکثر بخش های کتاب درونداد مختصری دارند و عدم وجود فرآورده در تمرین های مختلف مشهود است. این مسئله به یادگیری سطحی و فراری می انجامد که در دراز مدت سودی برای یادگیرندگان نخواهد داشت. به علاوه، محتویات کتاب از عامل واقعی بودن (Authenticity) بی بهره هستند. مهمترین نقاط ضعف این اثر عبارتند از، عدم توجه به رابطه بین فرهنگ و یادگیری زبان خارجی و توجه صرف و اغراق شده به رو ساخت های فرهنگ بومی، کیفیت پایین بعضی از تصاویر و فایل های صوتی لوح فشرده، سر در گمی در آموزش الفبا زبان انگلیسی و عدم توجه کافی به آموزش دستور زبان که با نتایج پژوهش همخوانی دارد [۳۸-۳۹].

با توجه به نتایج این پژوهش که کتابهای درسی از عوامل مهم ناکارآمدی آموزش زبان انگلیسی در دوره اول متوسطه می باشد. پیشنهاد می شود برای آموزش زبان انگلیسی کتابهایی با موضوعات و مکالمات جذاب و به روز و توجه به مهارتهای چهارگانه زبان انگلیسی در برنامه درسی دانش آموزان دوره اول متوسطه گنجانده شود. پیشنهاد می شود مولفه های آموزش زبان انگلیسی که با توجه به نتایج پژوهش به آنها توجهی نشده است در تالیف کتابهای درسی لحاظ شود. عدم همکاری برخی از متخصصان، سرگروه های آموزشی، معلمان زبان انگلیسی از محدودیتهای این تحقیق می باشد. این تحقیق برای دوره اول متوسطه انجام گرفته و قابلیت تعمیم نتایج آن محدود می باشد.

نتیجه گیری

در مجموع یافته های تحلیل نشان می دهند که میزان توجه به هریک از مولفه های آموزش زبان انگلیسی متفاوت است. به طوری که مولفه راهکارهای یادگیری زبان انگلیسی بیشترین فراوانی و ضریب اهمیت را دارد و کمترین میزان فراوانی و ضریب اهمیت به چالش ها و آسیب های یادگیری زبان مربوط است. بطور کلی، می توان نتیجه گرفت که در محتوای کتاب های درسی متوسطه اول به برخی مولفه های آموزش زبان انگلیسی کمتر و یا اصلا توجهی نشده است در حالیکه کتاب های درسی قلب تپنده ی برنامه های آموزش زبان انگلیسی هستند. از آنجایی که چگونگی تنظیم محتوای کتب درسی در تعیین چگونگی یادگیری دانش آموزان مستقیما

تاثیرگذار است، بنابراین محتوای برنامه درسی باید بر اساس نیازهای دانش آموزان، اهداف و روش های تدریس تدوین شوند. کارایی مطالب کتاب هایی که در سطح ملی مورد استفاده قرار می گیرند و به طور ویژه تناسب سطح محتوایی این مطالب با سطح درک و فهم و نیز نیازهای دانش آموزان باید قبل و پس از استفاده مورد ارزیابی قرار گیرد. بررسی و ارزیابی برنامه درسی زبان انگلیسی دوره متوسطه اول نشان می دهد که وضعیت موجود آموزش زبان انگلیسی در کشور نگران کننده است. نتایج تحقیقات متعدد اشاره به این واقعیت دارد، فارغ التحصیلان دبیرستان بنیه بسیار ضعیف در درس زبان انگلیسی دارند و در هیچ کدام از حوزه های اصلی زبان (خواندن، نوشتن، گوش دادن و سخن گفتن) قادر به برقراری ارتباط نیستند. این قبیل دانش آموزان برای رفع نیاز از بیان یک جمله پرسشی ساده به زبان انگلیسی عاجزند. به دلیل اهمیت ارتباطات در عصر حاضر و نقش بی جایگزین زبان به عنوان مهمترین وسیله ارتباطی از یک سو و با توجه به موارد ذکر شد و به منظور بهبود آموزش زبان انگلیسی و ارتقای کیفیت یادگیری زبان انگلیسی بایستی کتب زبان انگلیسی برنامه درسی زبان انگلیسی دوره اول متوسطه مورد توجه تجدید نظر و باز بینی و حتی تغییر قرار بگیرند.

سیاسگزاری

نویسندگان برخود لازم می دانند از تمامی اساتید علوم تربیتی و آموزش زبان انگلیسی دانشگاه آزاد اسلامی شهر مرنده و معلمان زبان انگلیسی مرنده که ما را در رساله دکتری یاری نمودند، تقدیر و تشکر به عمل آورند.

تضاد منافع/حمایت مالی

این پژوهش دارای هیچ گونه حمایت مالی نبوده است.

ملاحظات اخلاقی

این مقاله مستخرج از رساله دکترای خدیجه احمدی به شماره ثبت ۱۷۳۳۵۶ و به تاریخ دفاع ۱۳۹۸/۵/۲۴ می باشد.

1. Ibrahim MK, Ibrahim YA. Communicative English language teaching in Egypt: Classroom practice and challenges. *Issues in Educational Research*. 2017;27(2):285.
2. Dudeney G, Hockly N. *Learning English as a foreign language for dummies*: John Wiley & Sons; 2009.
3. Shulgina T, Sagarin G. A Survey of English Language Teaching in Higher Institutions of Learning in Kuala Lumpur Malaysia. 2017.
4. IRIMIEA S. ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE. WHAT CHALLENGES DO TEACHERS OF ENGLISH FACE? *Studia Universitatis Babes-Bolyai, Geographia*. 2016;61(1).
5. Hosseini M. [Linguistic Imperialism or Imperialism of Language: Necessity to Confront English Hegemony in Islamic Countries. *Political Research In Islamic World*]. 2016;6(3):43-75.[In Persian]
6. Alipour V, Bakan S, Moradi R. [The Qualitative Analysis of English Learning in Secondary School English Language Curriculum Based on Wayne Stein and Faint Straw Model]. *Educational Psychology*. 2016;12(42):129-54. [In Persian]
7. Hinkel E. Language learning and language culture in a changing world. *Applied research in English*. 2012;1(2):45-50.
8. Chalak A, Kassaian Z. Motivation and attitudes of Iranian undergraduate EFL students towards learning English. *GEMA Online® Journal of Language Studies*. 2010;10(2).
9. Rouhani, A, Jam, B, and Jamshid Zadeh, Z. [Evaluating the affinities between the image and the text in English language books]. *Linguistic Research in Foreign Languages*. 2014; 2 (5), 269-288. [In Persian]
10. Ahmadi Safa, M, Ghonchehpour, A, Malek Mohammadi, R , Saifi, Z, Zakeri, S.[An overall assessment of the Prospect 2 book from the viewpoints of English language professors]. *Quarterly Journal of Research of Language Studies of Alzahra University of Science (Sciences)*. 2017; 9(24). [In Persian]
11. Pishghadam R, Rostami Sarabi z. [A Critique of Prospect 1 in the light of Developmental, Individual-Differences, Relationship-Based Model]. *Critical Studies in Text & Programs Of Human Science*, 2015;15(36):23-38. [In Persian]
12. Gholami F, Arefi M, Fathi Vajargah K, Abolghasemi M. [Challenges of Teaching English in Iran's Educational System: The Educational Managers' and English Teachers' Views]. *Scientific Journal Management System*. 2017;8(30):161-94. [In Persian]
13. Pathan MM, Marayi ZE. Teaching English as a Foreign Language in Libyan Schools: Issues and Challenges. *International Journal of English and Education*, 5 (2) pp 19. 2016;39.
14. Aghagolzadeh F, Davari H. [Globalization & Spread of English Language: Necessities & Requirements of Adopting a Critical Approach to English Language in Iran]. *Scientific Journal Management System*. 2014;7(25):179-203. [In Persian]
15. Shahamat F, Shahamat N. [The comparison of English language teaching methods through educational technologies in state university with Azad University in Shiraz]. 2017. [In Persian]
16. Pishghadam R, Tabatabaeeeyan M. [Examining and Analyzing English Language Teaching in the Nursery Schools]. *Research in Contemporary World Literature*. 2009; 4(55):55-70. [In Persian]
17. Piri M, Sahebyar H, Sadollahi A. [The effect of Flipped classroom on self-directed learning in English language course]. *Technology of Education*. 2018;12(3):229-36. [In Persian]
18. Shafeie S, Mozaffaripour R, Nushi M. [A Phenomenological Study of Narratives of High-School Students with Different MIs about English Language and Learning]. *Advances in Cognitive Science*. 2017;19(3):83-95. [In Persian]
19. Salimi EA. [Iranian High School EFL Teachers' Use of Different Assessment Types and Factors Influencing their Assessment]. *Quarterly of Educational Measurement*. 2016;6(23):141-64. [In Persian]
20. Afshar M. [Comparison and comparison of available methods with desirable evaluation methods in the English language course of the Secondary School District of Shiraz]. *Islamic Azad University, : Marvdasht Branch*; 2009. [In Persian]
21. Mahmoodi MH, Moradi M. [Qualitative Critique and Evaluation of English for Schools (Prospect 1) with an Emphasis on Foreign Language Teaching Methodology]. *Critical*

- Studies in Text & Programs Of Human Science. 2015;3(15):179-196. [In Persian]
22. Kalantari, R, and Gholami, J (2011). [Study the causes of inefficiency of education in teaching English and comparing public schools and private schools]. Quarterly Journal of Language and Translation Studies. 2011; 3 (44): 1-28. [In Persian]
23. Anani Sarab, M R. [Foreign Language Curriculum Guide in Secondary School: Opportunities and Challenges for Producing and Implementing Programs]. Quarterly Journal of Educational Innovation. 2010; 35 (9): 172-199. [In Persian]
24. Anani Sarab, M R. [The key role of curriculum in creating change in language teaching]. Quarterly Journal of Growth of Language Education. 2011; 4 (25): 2-3. [In Persian]
25. Klein . F. The Politics of Curriculum Decision – Making : Issues in Centralizing the Curriculum. New York : State University of New York Press. (1991).
26. Husseinikah A , Mehr Mohammadi M, Fardanesh H, Akbari R.[A Pathological Study on English Course Curriculums: High School Instructors' and Students' Insights Scrutinized]. Scientific Journal Management System. 2014;5(18):125-42. [In Persian]
27. Anani Sarab, M R. [Speaker: In line with the new English language curriculum]. Magazine Growth Language Teaching. 2012;108 (28): 2 -3.
28. Husseinikah A , Mehr Mohammadi M, Fardanesh H, Akbari R.[A Pathological Study on English Course Curriculums: High School Instructors' and Students' Insights Scrutinized]. Scientific Journal Management System. 2014;5(18):125-42. [In Persian]
29. Safar Nawadah Kh. [A Comparative Study of English Language Curriculum in the Official Education of Japan, Pakistan, and Iran on the Impact of Western Culture on Language Teaching in Three Countries]: Tehran Teacher Training University; 2011. [In Persian]
30. Safar Nawadah Kh. [Presentation of the curriculum model of English language secondary school based on the principles and characteristics of the language communication education approach]. Doctorate dissertation ed: Tehran Teacher Training University; 2011. [In Persian]
31. Ahmadi Safa M , Deniye S, Sohrabi, S , Farahani M , Khasemi D , Sa'ad Panah E. [Evaluating the First Language English Language Course: "Parseekt One"]. Monthly Journal of Research. 2018;8:1-26. [In Persian]
32. Bahrouzi M, Amozgar A, Alipour Y. [A Pathological Study on English Course Curriculums: High School Instructors' and Students' Insights Scrutinized]. Scientific Journal Management System. 2014;5(18):125-42. [In Persian]
33. Lin L. English education in present-day China. Asian/Pacific Book Development. 2002;33(2):8-9.
34. Beyramipour A, Sharif M, Ja`faree E, Moulavi H. Identification and Ranking of Factors Affecting the Implementation of Descriptive Evaluation Model in Iranian Primary Schools. Journal of Curriculum Research. 2012;1(2):1-28.
35. Ghorabani Sani M. EFL Teachers' Beliefs about Iranian High School Students' Language. Editorial team. 2015;3(86):68.
36. Jahangardi, A. Evaluation of EFL materials taught at Iranian public high schools. The Asian EFL Journal. (2007); 9(2), 130-150.
37. Ghorbani, M.R. ELT in Iranian high schools in Iran ,Malaysia and Japan: Reflections on how tests influence use of prescribed text books. Reflections on English language Teaching. 2007; 8(2), 131-139.
38. Zand Moghaddam, A ,Rahimi Golchandan, A.[The review and review of the English language book of the seventh grade from the perspective of the lesson-based lesson plan]. Criticism Research Paper and Human Sciences Program. 2014;4 (14), 77-104. [In Persian]
39. Mahmoodi MH, Moradi M. [Qualitative Critique and Evaluation of English for Schools (Prospect 1) with an Emphasis on Foreign Language Teaching Methodology]. Critical Studies in Text & Programs Of Human Science. 2015;3(15):179-196. [In Persian]